नार्पा भूमि गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष श्री मेङमर फुन्चो लामा ज्यूले

मिति २०८० असार १० गते पेश गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को

बजेट वक्तव्य

नार्पा भूमि गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

च्याँखु, मनाङ ।

आदरणीय सभा अध्यक्षज्यू,
सभाका सदस्यज्यूहरु,

यस गरिमामय सभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफुलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु। वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाइ विभिन्न सुझाव दिनु हुने सम्पुर्ण आमा, बुवा, दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरु लगायत सहजकर्ताहरूलाई हार्दिक आभार सहित हामी सबैको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। यस अवसरमा नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक अग्रगमन र लोकतन्त्रको सवलीकरणको क्रममा भएका ऐतिहासिक आन्दोलनहरुमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण शहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।

सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिका वासीको समृध्दिको चाहाना र हामीले निर्वाचनका क्रममा हाम्रा मतदाताहरु प्रति अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरु पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ. व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेका छौं। यसका लागि दीगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा दिगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृध्द गाउँपालिका र **सम्पन्न नार्पा भूमि, प्रसन्न नार्पा जातिको** लक्ष्य हासील गर्न सार्वजनिक, निजीक्षेत्र र समुदायको साझेदारी विकास गरिनेछ ।

गाउँपालिकालाई उत्कृष्ट गन्तव्यको रुपमा स्थापित गर्ने, सुकुम्वासीहरुको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्ने, स्वच्छ, सफा र सुन्दर गाउँपालिको पहिचान कायम राख्ने र योजनावद्ध शहरीकरण तथा वस्ति विकासलाइ यस नीति तथा कार्यक्रमले प्रमुख प्राथमिकताहरुको रुपमा लिइएको छ।

(ख) विद्यमान परिवेश (राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, प्रशासनिक, आदि)

विश्वव्यापीरुपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीबाट थलिएर माथि उठन लागेको अर्थतन्त्र पुनः युक्रेन युद्ध र सोबाट विश्व आपूर्ति श्रृंखलामा आएको संकुचनले नेपाललाइ समेत प्रभाव पारेकोछ । यसबाट संघीय सरकारको राजश्व परिचालनमा प्रभाव पर्न गै स्थानीय तहले पाउनु पर्न वित्तीय हस्तारणमा नकारात्मक असर पुगेकोछ ।

नेपालले जनसांख्यिक लाभ लिदै अल्प विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलकको श्रेणीमा उक्लिनै लाग्दा हरेक दिन २ देखि ३ हजार युवाहरू रोजगारीको खोजीमा नेपाल छोडेर विदेसिनु पर्ने अवस्थाले हामी सवैलाइ गम्भीर वनाएकोछ ।आन्तरिक र वाह्य वसाइ सराइका कारण नेपालका गाउँघरहरू सुनसान वस्तीका रूपमा रूपान्तरित हुन पुगेकाछन । उब्जाउ खेत वारी बाँझो हुन पुगेकाछन । यस सन्दर्भमा

युवालाइ देशभित्रै रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने र गाउँघरको वसाइलाइ आकर्षक वनाउने चुनौती हामी सबैको साझा मुद्दा हुन पुगेकोछ ।

यस विशिष्ट परिस्थितिमा हामीले हाम्रो अर्थतन्त्रलाई पुनर्उत्थानशील क्रियाकलापमार्फत अगाडी बढाउदै तिब्र र दिगो आर्थिक विकास गरी समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको मुल लक्ष्य हासील गर्नु परेको छ। यसका लागि हाम्रो गाउँपालिकामा स्थानीय आर्थिक विकासका कार्यक्रमलाइ विशेष जोड दिनु पर्ने अवस्था सृजना भएकोछ ।

सेवा प्रवाहलाइ थप प्रभावकारी बनाइ सुशासनको अनुभूति जनमानसमा ल्याउन गाउँपालिकाको क्षमता विकास गर्न समेत अपरिहार्यछ । यसका लागि बिद्युतीय सुशासन प्रणालीलाइ सेवा प्रभावमा ब्यापक र प्रभावकारी वनाउनु पर्ने अवस्था देखिन्छ ।

(ग) विकास तथा समृध्दिको लक्ष्य प्राप्तिका अवसर तथा चुनौती

विद्यमान अवसरहरूः

हाम्रा लागि देहाय बमोजिमका अवसरहरू रहेकाछनः

१। संविधानतः अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भै २२ वटा एकल अधिकार सहित विविध साझा अधिकार किटान हुनु ।

२। आफ्ना अधिकार क्षेत्रका विषयमा ऐन, कानून तर्जुमा, योजना तर्जुमाको अभ्यास हुनु ।

३। विकास निर्माणका विविध विषयमा नीति कार्यक्रम तथा बजेट सञ्चालन गर्ने अधिकार प्रष्ट हुनु।

४। गाउँपालिकाका भित्र भौगोलिक तथा सांस्कृतिक विविधता रहनु ।

५। वाटो पुल पुलेसा निर्माणमा भएको लगानी संगै गाउँपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाइ बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुनु ।

६। घरहरूको निर्माणमा भवनसंहिता पालना हुने क्रम बढनु तथा नक्सापास गर्न नागरिकको आकर्षण बढ्नु ।

विद्यमान चुनौतीहरूः

हाम्रा सामु देहाय बमोजिमका चुनौतीहरू रहेकाछनः

१। रोजगारउन्मुख सीपमूलक शिक्षाको विकास गर्नु ।

२। बजारको सूचना कृषकलाई समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।

३। गुणस्तरीय बीउबिजन/मलखाद समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।

४। युवा जनशक्तिलाइ कृषि ब्यवसाय प्रति आकर्षित गर्नु ।

५। ब्यावसायिक कृषकको संख्या वृद्धि गर्नु ।

६। वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका सीप युक्त युवाको सीप तथा पुँजीलाइ उद्यम विकासमा उपयोग गर्नु।

७। निर्माण भएको पूर्वाधारको मर्मत संभार पद्धतिको विकास गर्नु ।

८। सडक लगायतका पूर्वाधारको उपयोग योजना ,डिजाइन तथा ड्रइङ विना गरिने सडक तथा अन्य पूर्वाधारका संरचना निर्माणको कार्यलाई रोक्नु ।

९। भिरालो ठाउँ, बाढी पहिरो तथा डुवान लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिम भएका वस्तीमा भवन निर्माण कार्यलाई रोक्नु।

१०। अव्यवस्थित बस्ती बिस्तारको क्रम रोक्नु तथा व्यवस्थित बस्ति विकास गर्नु।

११। बैज्ञानिक, जलवायु उत्थानशिल तथा व्यवहारीक एवम् उपयुक्त भूउपयोग योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नु।

१२। सञ्चार सेवा प्रदायक संस्थाहरू बाट प्रभावकारी सेवा प्राप्ति र ब्यवस्थित गर्नु ।

१३. प्राकृतिक स्रोत तथा नदिजन्य पदार्थ (ढुंगाबालुवा ,गिट्टी ,) को मापदण्ड अबलम्बन नगरि अत्यधिक दोहन रोक्नु ।

१४. विभिन्न कालखन्डमा गाउँपालिकामा निर्माण भएका पुर्वाधारका संरचना (पूँजीगत सम्पति) को लगत तयार तयार गर्नु, मुल्यांकन गर्नु तथा सेवा प्रभावमा प्रभावकारी उपयोग सम्बन्धी योजना (Asset Management Plan) तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु ।

१५. गाउँपालिका केन्द्र तथा पाँच वटै वडा कार्यालयमा सडक विस्तार गर्नु ।

(घ) नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू (संविधान, प्रचलित कानूनी ब्यवस्था, राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानीय नीति, योजना र लक्ष्य एवम् अनुभव तथा सिकाइ आदि)

नेपालको संविधानमा स्थानीय शासन सम्बन्धी उल्लेख भएको नीतिगत ब्यवस्था, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहले आवधिक, वार्षिक तथा रणनीतिक योजनाहरू बनाई लागू गर्दै जानुपर्ने प्रावधान, राष्ट्रिय योजना आयोगले जारी गरेको स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८, पन्ध्रौं आवधिक योजनाको मूलभूत पक्षहरू अनुसार विभिन्न चरणको सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएकोछ ।

पन्ध्रौं योजना, दिगो विकास लक्ष्य २०३० को मार्गचित्र, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च योजना, गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याइएका कानुनी प्रावधान समेतलाइ ध्यानमा राखी यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याइएकोछ ।

गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास निर्माणको कार्यमा गाउँपालिका भित्रका आम उपभोक्ताहरु, सर्वसाधारण जनता, उद्योगी ब्यवसायीहरु, सामाजिक संघसंस्थाहरु तथा विकास साझेदारहरूको निरन्तर सहयोग रहदै आएको छ। विकास र सुशासनको लागि जनप्रतिनिधिहरुले स्पष्ट दृष्टिकोण सहित अगुवाई गर्ने हो भने प्रशासनिक संयन्त्रले त्यसलाई प्राविधिक तथा कानुनी ढाँचा भित्र आवद्ध गराउने हो। आम नागरिकहरुले साथ सहयोग, सुझाव दिने हो। जनसहभागीता एवं जनपरिचालनको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले कायम गरेको इतिहासलाई अक्षुण्ण राख्दै शासकीय प्रबन्धमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, गुणस्तरीयता एवं स्वच्छतायुक्त जनसहभागीता सुनिश्चित गरिने छ।

गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O & M) लाई अद्यावधिक रुपमा अध्ययन गरी छरितो एवं चुस्त संगठन संरचना मार्फत प्रशासनिक तथा चालु खर्चलाई मितब्ययी वनाइनेछ । यसबाट सेवा प्रवाहलाइ प्रभावकारी तथा विकेन्द्रित तुल्याउदै पूँजीगत खर्च बढाउने नीति लिइएको छ। संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान एवं वित्तिय हस्तान्तरणको उच्चतम र प्रभावकारी परिचालन एवं उपयोग गर्दै वित्तिय आत्मनिर्भरता कायम गर्न प्रयत्न गरिने छ।

यस गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा समृद्ध, समावेशी, स्वच्छ, सुरक्षित, स्वावलम्बी र सुशासित समुदाय निर्माण गर्ने उद्देश्य लिएकोछ। जनताको मौलिक अधिकार र प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नका लागि सहभागिताका माध्यमबाट पारदर्शिता र जवाफदेहीतालाइ जोड दिइनेछ ।

(ङ) चालु आ.व.को हालसम्मका प्रमुख उपलब्धीहरूको संक्षिप्त विवरण भौतिक उपलब्धि

भौतिक पूर्वाधार विकास (सडक, खानेपानी, सिंचाइ) का क्षेत्रमा भएका उपलब्धी

सडक यातायातः

यस गाउँपालिकामा हाल सम्म ८ किमि धुले वा कच्ची सडक रहेकोछ । ।गाउँपालिकाले विभिन्न वस्ती र पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा समेत पूर्वाधार विस्तार गरेकोछ । गाउँपालिकाबाट जिल्ला सदरमुका र अन्य गाउँपालिक तथा प्रमुख राजमार्ग सम्मको सडक पहुँचलाइ प्राथमिकतामा राखि बजेट विनियोज गरिएको छ।

सिंचाइः

गाउँपालिकाका विभिन्न वडामा गरी कूल हे. मा सिंचाइ सुविधा प्राप्त हुने अवस्था सृजना भएकोछ ।जलवायु परिवर्तनको प्रभावका कारण डिजाइन अनुसार पानी प्राप्त हुने कुरामा चुनौती थपिएकोछ ।

सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, लक्षित समूह,) का क्षेत्रमा भएका उपलब्धी

गाउँपालिकामा रहेको ५ शैय्याको अस्पताल निर्माण प्रकृयामा रहेकोछ। कार्यालयबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवा लगायत शिक्षा, स्वास्थ्य, बैंकिङ कारोबार आदिमा सूचना प्रविधिको प्रयोग भएकोछ ।

विकासका विभिन्न क्षेत्रमा महिला तथा युवाहरूको संलग्नता बढेकोछ ।युवाहरूको खेलकुदमा संलग्नता बढाउनका लागि खेलकुद मैदान निर्माण भएका छन ।

आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग, पर्यटन, सहकारी, रोजगार,) का क्षेत्रमा भएका उपलब्धी

ब्यावसायिक कृषि तथा पशुपालनका क्षेत्रमा लगानी गर्न उत्पेरित गरिएकोछ ।गाउँपालिका भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण र प्रवर्ध्दन गर्ने कामलाइ ब्यवस्थित रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइएकोछ । रोजगारी सृजना गर्न गाउँपालिका भित्र रहेको श्रम शक्तिको लगत तयार गरि विभिन्न सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरिएकोछ । यसबाट १५५ जनालाई रोजगारी सृजना भएकोछ ।

वन, वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन

वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, जैविक विविधता, जलाधार ब्यवस्थापनलाइ समेटने गरी यसबाट प्राप्त हुने काठ, दाउरा, जडिवुटी, हरित उद्यम र पर्यापर्यटनको विस्तार गरिएकोछ । गाउँपालिकामा रहेका वनमा उपयोग र संरक्षण सहितको वैज्ञानिक वन ब्यवस्थापनका अभ्यासहरू प्रारम्भ गरिएकोछ।

दिगो फोहर ब्यवस्थापनका लागि अध्ययन गरी नयाँ प्रविधिमा आधारित भै केही असल अभ्यासको थालनी भएकोछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास (कानूनी व्यवस्था, राजश्व परिचालन, संगठन संरचना, सार्वजानिक निजी साझेदारी एवं समन्वय) भएका उपलब्धी

गाउँपालिकाले २१ वटा ऐन, २० नियमावली, १५ कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएकोछ। त्यसै गरी व्यवस्थित शहरीकरण तथा वस्ति विकासको लागि आवश्यक २ गुरूयोजना ६ योजना र नीति तर्जुमा गरेको छ ।गाउँपालिकाले संगठन तथा ब्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी सो अनुसारको संगठन संरचना, जनशक्ति र कार्यविवरण तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएकोछ । यस गाउँपालिकाले गत आ.व. को स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (LISA) मा ५२.२२ अंक प्राप्त गरेको छ ।

राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट आन्तरित राजश्व स्रोतको दायरामा वृध्दि भएकोछ ।

(च) आगामी आ.व.को प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरू

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आ. व. २०८०/८१ को विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

१. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. शिक्षा

१. आवश्यकता र वास्तविक जीवनसँग जोड्ने र काम सिकाउने जीवनपयोगी सीपमा आधारित शैक्षिक पाठ्यक्रमको विकास गरी एक विद्यालयबाट नमूनाको रूपमा शुरूआत गर्ने र क्रमशः सवै विद्यालयमा सो अनुसारको पठनपाठनको ब्यवस्था मिलाइनेछ ।

२. शिक्षा नियमावली, शिक्षा नीति, वहुभाषा शिक्षा निर्देशिका जस्ता कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था मार्फत शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर नियमन एवं प्रवर्द्धन गरिने छ।

३. गाउँपालिकाको स्थानीय शिक्षा पाठ्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ। त्यस्तो पाठ्यक्रममा अतिरिक्त क्रियाकलाप र विविध समुदायका जातिय तथा सांस्कृतिक पहिचानहरुको बोध गराउन अवलोकन भ्रमण पद्धतिबाट अभ्यास कक्षा र प्रयोगात्मक शिक्षा दिन जोड दिइनेछ।

४. विद्यालय बाहिर रहेका र बिच मै विद्यालय छोड्ने बालबालिकाहरुलाई विद्यालय शिक्षा पुरा गर्न प्रोत्साहनका लागि विशेष प्याकेज सञ्चालन गरिनेछ।

५. विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार, स्वास्थ्य तथा सरसफाईको सुविधा र आधारभुत खानेपानी सुविधा विस्तार गर्दै शिक्षकहरुको ब्यावसायिक क्षमता विकासको लागि लगानी गरिनेछ।

६. संस्थागत विद्यालयहरुको विभिन्न सूचकहरुको आधारमा वर्गिकरण गरी वैज्ञानिक ढंगले शुल्क निर्धारण गरी लागु गरिनेछ।

७. अंग्रेजी माध्यमबाट शिक्षा दिन इच्छुक सामुदायिक विद्यालयहरुलाई पूर्वाधार तथा शिक्षक दरबन्दी लगायतका कार्यमा प्रोत्साहन दिई निजी विद्यालय सरह सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर कायम गरिनेछ।

८. विषयगत शिक्षकहरुको अभिलेख व्यवस्थापन गरी गाउँपालिकाको शैक्षिक विकासमा उनीहरुको अनुभवलाई उपयोग गरिनेछ।

९. संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरुलाई श्रम ऐनले तोके बमोजिम न्यूनतम पारिश्रमिक उपलब्ध गराउने नीति कार्यान्वयन गरिने छ।

१०. सामुदायिक विद्यालयहरुमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातमा विषयगत दरबन्दी एवं शिक्षक सरुवालाई व्यवस्थापन गरिनेछ।

११. **"उत्कृष्ट शैक्षिक गन्तव्य गाउँपालिका हाम्रो पहिचान"** भन्ने आदर्श लक्ष्य प्राप्तिका लागि सरकारी तथा निजी क्षेत्रका शैक्षिक संस्थाहरुबाट प्रदान गर्ने उच्च शिक्षालाई थप गुणस्तरीय र सर्वसुलभ तुल्याउन त्यस्ता प्राज्ञिक संस्थाहरुसँग सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ।

१२. विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बालमैत्री तथा अपाङ्गतामैत्री संरचना निर्माण गरिनेछ।

१३. सबै विद्यालयहरुमा पुस्तकालय, विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला स्थापनाको नीति लिइनेछ।

१४. शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक मासिक रुपमा सोझै सम्बन्धित व्यक्तिको खातामा जम्मा हुने प्रणाली लागु गरिने छ।

१५. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका गुरुकुल र गुम्बा जस्ता शिक्षालयहरुको स्तर उन्नती गर्दै लगिनेछ।

१६. शैक्षिक प्रणाली मै रूपान्तरण ल्याउन पाठ्यक्रम विकास, पठनपाठनको व्यवस्थापन, अतिरिक्त क्रियाकलाप व्यवस्थपान, शैक्षिक पात्रो व्यवस्थापन, अद्याविधक स्रोत व्यवस्थापन, विद्यालय-अविभावक विचको सञ्चार व्यवस्थापन, अनलाइन शिक्षण तथा सिकाइ र दस्तावेजीकरण लगायतका क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको प्रभावकारी उपयोग गरी सबै सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरुमा शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) लागु गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

ख. संस्कृति सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. गाउँपालिकालाई खुल्ला वहुसांस्कृतिक संग्रहालयको रुपमा विकास गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्दा वहुसांस्कृतिक पहिचान र मौलिकता झल्किने वास्तुकला, मूर्तिकला, चित्रकला जस्ता symbol हरु निर्माण गरिनेछ।

२. गाउँपालिका भित्र बोलिने विभिन्न जातजातिका मातृ भाषाहरुको संरक्षण गर्दै त्यस्ता भाषाको लिपी तथा व्याकरण लेखन तथा प्रकाशन गर्ने नीति लिइनेछ।

३. गाउँपालिका भित्र आयोजना हुने महोत्सवहरुमा विविध जातीय भेषभुषा, कला साहित्य, संगित लगायतको झाँकी सहित प्रदर्शन गर्ने नीति लिइनेछ।

ग. युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. खेलकुदको विकास गर्न विभिन्न खेलहरुका लागि खेलकुद मैदान लगायतका खेल पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिनेछ।

२. विषयगत खेल पुरस्कार राशीहरु स्थापना तथा दिगो ब्यवस्थापन गर्दै जाने नीति लिइनेछ।

३. विभिन्न किसिमका दुर्व्यसनमा परेका युवाहरुलाई निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रमहरु मार्फत दुर्व्यसन मुक्त गराई समाजमा पुनस्थापनाको प्रबन्ध मिलाइनेछ।

४. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरुले आर्जन गरेको ज्ञान र सिप सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि गाउँपालिकाको स्थानीय आर्थिक विकास योजना अन्तरगत समावेश भएका नवप्रवर्तनशील, लगायतका प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रम संग आवध्द गरिनेछ।

५. युवा उद्यमशिलता विकासका कार्यक्रमहरु मार्फत युवालाई "विदेश हैन बिजनेस" भन्ने भावना जागृत तुल्याई स्वरोजगार उन्मुख गराइनेछ।

६. युवा बेरोजगारी न्यूनिकरणका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यमा सिप तथा उद्यमशील क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

७. "एक वडा, एक व्यायामशाला" को नीति लिई युवाहरुलाई प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।

८. विपन्न, गरिब र सुकुम्वासी परिवारका युवाहरुलाई इलेक्ट्रोनिक्स सामाग्री मर्मत, प्लम्बिङ्ग तथा इलेक्ट्रिसियन, ब्युटि पार्लर, होटल म्यानेजमेन्ट, ब्यावसायिक पशु पालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरु प्रदान गरी गरीबी न्यूनिकरण र जिविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ।

९. गाउँपालिकाका गौरवका रुपमा रहेका खेलकुद प्रतियोगिताहरु आयोजना गर्न सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ।

घ. लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्दै लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।

२. महिला, बालबालिका, अल्पसंख्यक, भूमिहिन, अति गरिब, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिस्करणमा परेका वर्गको लागि उत्थानशील कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

३. विकासका कार्यक्रमहरुमा टोल विकास संस्थाहरुलाई प्रभावकारी रुपमा सहभागी गराइनेछ, सघन परिचालन गरिनेछ।

४. अपाङ्गता पुनस्थापनाको लागि पुनर्स्थापन गृह स्थापना गरिनेछ।

५. ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र वडास्तरबाट नै उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ।

६. हिंसा पिडित महिला तथा बालबालिकाको लागि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना गरिनेछ।

७. "हिंसा मुक्त गाउँपालिका हाम्रो पहिचान" अभियान संचालन गरी सबै प्रकारका हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशिलता नीति लिइनेछ। पारिवारिक हिंसाद्वारा पिडितको संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

८. गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

९. महिला उद्यमसीलता विकासका लागि महिलाद्वारा प्रवर्द्धित व्यवसायमा निश्चित प्रतिशत कर छुटको व्यवस्था गरिनेछ।

१०. गर्भवती महिलाहरुको लागि आमा सुरक्षा कार्यक्रम र नवजात शिशुको लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

११. गाउँपालिका तथा वडास्तरीय बाल क्लब संजाललाई प्रभावकारी रुपमा परिचालन गरिनेछ।

१२. हरेक वडामा एउटा बाल उद्यान निर्माण अभियान संचालन गरिनेछ।

१३. बालविकास केन्द्रहरुको भौतिक पूर्वाधार स्तरोन्नति गरिनेछ।

१४. गाउँपालिकाका बालमैत्री घोषणा हुन बाँकी सबै वडाहरुलाई आ. व. २०८०/८१ भित्र बालमैत्रि वडा घोषणा गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ।

ङ. स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र चिकित्सकीय र प्रयोगशाला सेवा तथा अनुसन्धानात्मक कार्यहरू सञ्चालन गर्न अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्यकेन्द्र, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना तथा स्तरोन्नती गरी रोकथाम, निदान र पुनर्स्थापन सेवालाइ सहज र नियमित वनाइनेछ ।

२. नागरिकहरुलाई मृगौला, मुटु, उच्च रक्तचाप, मधुमेह जस्ता रोगको निःशुल्क जाँच र उपचारको प्रबन्ध मिलाइने छ।
३. सामुदायिक विद्यालयहरुमा विद्यार्थीहरुको नियमित स्वास्थ परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
४. बर्थिङ्ग सेन्टर र स्वास्थ क्लिनिकहरुको सेवालाइको स्तरोन्नति गर्ने क्रममा प्रयोगशाला सहितको सेवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
५. अर्गानिक खेतिको विस्तार र तरकारी तथा खाद्यान्नमा विषादीको उचित व्यवस्थापन गर्न विशेष व्यवस्था गरिनेछ।
६. गाउँपापालिका क्षेत्र भित्र हुने परम्परागत औषधीजन्य वनस्पतिको संरक्षण, खेति प्रवर्द्धन र प्रशोधणका कार्यहरु संचालन गरिनेछ।
७. महिला स्वयंसेविकाहरुको दक्षता विकास तालिम उपलब्ध गराई उनीहरुको सेवालाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ।
८. स्वास्थ्य संस्थाहरुको प्रभावकारी सेवा विस्तारका लागि सार्वजनिक संस्था निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संस्थाहरुसँग सहकार्यको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
९. स्वास्थ चौकीहरुमा ल्याब सेवा सञ्चालनका लागि विशेष व्यवस्था गरिनेछ।

२. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

२.१ स्थानीय आर्थिक विकासलाइ योजनावद्ध रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । यस अन्तरगत स्थानीय प्रतिस्पर्धी वस्तु वा सेवाको सहभागितामूलक पहिचान गरी ती वस्तु वा सेवाहरूको समग्र मुल्य श्रृङ्खला (उत्पादन देखि बजारीकरण सम्म) मा गाउँपालिका, निजीक्षेत्र, र सहकारी (समुदाय) समेतको सहकार्यमा स्थानीय आर्थिक विकासका योजना अन्तरगतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन ।

२.२ उल्लिखित बमोजिम स्थानीय आर्थिक विकासका सम्भावनाहरूको पहिचान र ब्यावसायिक परिचालनका लागि गाउँपालिकाले विशेष पहल गर्नेछ । यसका लागि स्थानीय तहमा ब्यावसायिक वातावरणको विकास गर्न गाउँपालिकाले नीजिक्षेत्र, सार्वजनिक क्षेत्र र सहकारी (समुदाय समेत) को सहभागिता रहने गरी एक स्थानीय ***आर्थिक विकास सम्वाद मञ्च*** *गठन गर्नेछ ।*

२.३ नव प्रवर्तन र उद्यमशीलता प्रवर्धन गर्न स्टार्टअप इकोसिष्टमको विकास गर्न उद्यमशाला सञ्चालन गरिनेछ । यस अन्तरगत स्थानीय आर्थिक विकास पूर्वाधार निर्माण, आर्थिक सशक्तिकरण तथा वित्तिय साक्षरता सहितको सीप विकास, उद्यमशीलता विकास तथा नव उद्यमशीलता प्रवर्ध्दन र विशिष्टिकृत वस्तुको उत्पादन तथा वजारीकरण समेटिनेछन ।

क. उद्योग तथा पर्यटन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. औधोगिक तथा ब्यावसायिक विकासका लागि गाउँपालिकाका उद्योग वाणिज्य संघ सँग साझेदारीको नीति लिइनेछ। औधोगिक प्रदर्शनी स्थलको सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ।

२. औधोगिकग्राम पूर्वाधार निर्माण कार्य सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणामा सञ्चालन गरिनेछ ।

३. उद्योग व्यवसाय दर्ता, नविकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रकृयालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सरलीकरण र प्रभावकारी बनाइनेछ ।

४. लगानीमैत्री नीति तथा औधोगिक पूर्वाधार सुदृढीकरण गर्दै उद्योग तथा पर्यटनको विकासको नीति निइनेछ।

५. वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त रेमिटेन्सको ब्यावसायिक तथा उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने विशेष पहल गरिनेछ।

६. सम्पूर्ण स्वदेशी कच्चा पदार्थ गरी उत्पादन गर्ने साना तथा मझौला उद्योगहरुलाई उत्पादन स्थलसम्म सडक पूर्वाधार तथा विद्युतिकरणको पहुँच पुराइनेछ।

७. पर्यटन मार्फत आर्थिक समृद्धि हासिल गर्न गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोही आधारमा पर्यटन पूर्वाधार विस्तार र पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

८. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय स्थलहरु जोड्न पर्यटकीय सडक संजाल कार्यान्वयन प्रारम्भ गरिनेछ।

९. गाउँपालिका र वाहिर अन्य गाउँपालिका संग सहकार्य गरी नेपाल पर्यटन बोर्डको सहलगानीमा साविकका प्याकेजमा सुधार सहित नयाँ प्याकेजको निर्माण तथा कार्यान्वयन गरिनेछ।

१०. विभिन्न जातजातिको जातजातिपरम्परागत पर्व, संस्कार र संस्कृतिहरुको प्रवर्द्धन गरिनेछ।

११. विभिन्न जातजातिहरुको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक पहिचान अवगत गराउन पर्यटकहरुलाई होमस्टेसहित स्थानीय अर्गानिक तरकारी तथा अन्य खाद्य उत्पादनपाहुनाको रुपमा राख्न घर छनौट गरिनेछ।

१२. मुख्य स्थान चोक र गाउँपालिकाका प्रवेशद्वारहरुमा पर्यटकीय क्षेत्रको परिचय सहित पर्यटक आकर्षण गर्न डिजिडल डिस्प्ले विलवोर्ड राखिनेछ।

१३. गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरुको प्रचार प्रसारका लागि डकुमेन्ट्री प्रसारण र ब्रोशर हरुको वितरण गरिनेछ।

१४. अन्तर गाउँपालिका सम्बन्ध प्रवर्द्धन गर्दै अन्य स्थानीय तहहरुका असल अभ्यासलाई अनुसरण गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न थप राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गाउँपालिकाहरुसँग भगिनी सम्बन्ध विस्तार गरिनेछ।

ख. कृषि तथा पशुपंक्षी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. उच्च मुल्यका फलफुल, तरकारी तथा अन्नबालीहरुको पकेट क्षेत्रहरु पहिचान गरी सघन कृषि क्षेत्र निर्धारण गरी ती स्थानहरुमा ब्यावसायिक कृषि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

२. **रैथाने बालीहरुको विउ संरक्षण, खेती विस्तार र बजारीकरणको** लागि विशेष प्रबन्ध मिलाइनेछ। गाउँपालिका भ्रमण गर्ने पर्यटकहरुलाई स्थानीय परिकारको ब्राण्डको रुपमा त्यस्तो खाना उपलब्ध गराइनेछ।

३. कृषि उपजको आयात प्रतिस्थापनको नीति लिई कृषि तथा पशुपालनलाई आधुनिक प्रविधिमा आधारित तुल्याउदै व्यवसायीकरण गरिनेछ।

४. गाउँपालिका भित्रका कृषकहरुको खण्डिकृत/वर्गिकृत एवं विस्तृत तथ्याङ्क आधार निर्माण गरिनेछ।

५. ब्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्रमा सिंचाई, कृषि सडक, विद्युतिकरण, कृषि बजार, सित भण्डार तथा गोदाम घरहरुको पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ।

६. मासु पसल तथा बधशालाहरुको पूर्वाधार स्तरोन्नती गरी स्वास्थ्य मापदण्डमा आधारित तुल्याइनेछ।

७. तरकारी उत्पादनको लागि ब्यावसायिक, करेसावारी, बगरखेती, करार खेती र कौशी खेतीको लागि तालिम, प्रविधि र लगानीको ब्यवस्था सहितको नमूना कार्यक्रम संचालन गरी प्रोत्साहन गरिनेछ ।

ग. सहकारी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. सहकारी संस्थाहरुको संस्थागत सुशासन प्रवर्द्धन गर्दै निच्छेपकर्ताहरुको हित संरक्षणका लागि अनुगमनलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ।

२. उत्पादनमूलक सहकारीहरुको स्थापना गरिएमा विँउपूजी लगानीको रुपमा सहयोग उपलब्ध गराइने र वार्षिक उत्पादनका अनुदान दिने नीति लिइने छ।

३. गाउँपालिका भित्र स्थापना हुने कृषि समूह निजी फर्म र सहकारीहरुको दर्ता तथा कार्य क्षेत्र अनुमति जस्ता विषयहरुलाई व्यवस्थित ढंगले अघि बढाइनेछ।

४. सहकारीहरुको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरुको पूँजि संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर श्रृजना गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ।

५. कृषि लगायत विषयगत सहकारीलाइ सो क्षेत्रमा केन्द्रित भै लगानी गर्ने नीतिलाइ कठोर रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।

३. सूचना तथा संचार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. पत्रकार महासंघको सहकार्यमा स्थानीय सञ्चार गृहहरुको सुदृढिकरण गर्दै संचार सस्था र गाउँपालिकाको सहकार्यमा जनहितकारी सूचनाहरु सम्प्रेषण गर्ने, गाउँपालिका निर्णय तथा सूचनाहरुमा सञ्चार संस्थाहरुको पहुँच बढाई खुल्ला सरकारको नीति लिइनेछ।

२. स्थानीय टिभि च्यानेल वा नेपाल टेलिभिजनसँगको सहकार्यमा सञ्चालित "हाम्रो गाउँपालिका" टेलिभिजन प्रसारण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रबाट प्रकाशित हुने स्थानीय तथा राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, अनलाईन पत्रिकाहरुको व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

४. विज्ञापन तथा सूचनामा स्थानीय संचार संस्थाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

५. नागरिकहरुको सूचनाको हकको सम्मान गर्दै गाउँपालिका/नगरपालिकालाई सूचनामैत्रि बनाइनेछ।

४. न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र भित्रका विवादहरुको शीघ्र निरुपण गरी प्रभावकारी न्याय सम्पादन गर्न आवश्यक नीति तथा कानूनहरुको प्रबन्ध मिलाइनेछ।

२. न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गरिनेछ।

३. सभाबाट हालसम्म निर्माण भएका ऐन कानूनहरुलाई संग्रहित गरी स्थानीय कानून संग्रह प्रकाशन गरिनेछ।

४. मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

५. न्याय सम्पादनको कार्यलाइ थप ब्यवस्थित गर्न यस सम्बन्धी सम्पुर्ण प्रक्रियालाइ **डिजिटल जस्टिस सिस्टम** तयार गरी लागु गरिनेछ ।

५. सुशासन ,

१. गाउँपालिका भित्र रहेका स्रोत साधन, सेवा केन्द्र लगायत सम्पूर्ण नागरिकहरुको पेशा व्यवसाय, सामाजिक आर्थिक अवस्था, रोजगारीको अवस्था सहितका विवरणहरु समावेश गरी विद्युतीय स्थानीय तह पार्श्व चित्र (Digital LG Profile) तयार गरिनेछ।

२. गाउँपालिका भित्रका नागरिकहरुको गुनासो तथा सेवा सम्बन्धी जिज्ञासा सुन्ने र सो को सम्बोधन अनलाईन प्रणाली कै माध्यमबाट गर्ने गरी नागरिक गुनासो ब्यवस्थापन प्रणाली (Citizen Grievances Response App) तयार गरी लागु गरिनेछ।

३. आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बाँकीको बक्यौता, पेश्की, बेरुजु लगत विवरण अद्यावधिक गरी कडाईका साथ असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने कार्य अगाडी बढाईनेछ ।

४. प्रत्येक महिनाको आय/व्ययको मास्केवारी गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको सूचनापाटि तथा वेवसाइटमा प्रकाशित गरिनेछ ।

५. गाउँपालिका कार्यालयको मानव संशाधन पर्याप्त नभएक क्षेत्रमा सम्बन्धित विषयका विज्ञहरुलाई सहजकर्ता वा विशेषज्ञको रुपमा प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

६. जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुको सीप तथा क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक तालिम, गोष्ठी तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रमलाई परिणाममुखी बनाईनेछ ।

७. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवा र विकास निर्माणमा हुनसक्ने भ्रष्टाचार, अपारदर्शिता तथा ढिलासुस्तीमा शुन्य सहनशीलताको नीति अख्तियार गरिनेछ । सो कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडा कार्यालयहरु र सार्वजनिक स्थानहरुमा गाउँपालिकाको तर्फबाट सुझाव पेटिकाहरु राखिने छ ।

८. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने योजना, लेखा, नक्सा, राजश्व लगायत सबै सेवाहरुमा सफ्टवेयर निर्माण गरी कागज विहीन प्रणाली बनाउन विद्युतीय प्रणालीलाई जोड दिईने छ ।

९. प्रशासन संयन्त्रको उत्प्रेरणाको प्रवर्धनका लागी संघ र प्रदेश सरकाले उपलब्ध गराउने सेवा र सुविधाको परिपुरकका रुपमा खाजा भत्ता, पर्यटन भ्रमण काज जस्ता अन्य सुविधा प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ।

१०. प्रहरी कर्मचारीहरुको सेवाको वैज्ञानिक ढंगले संगठन तथा ब्यवस्थापन सर्वेक्षण तयार गरी दरबन्दी संरचना निर्धारण गरी स्थायी पदपूर्ति गर्ने नीति लिइनेछ।

११. आधारभुत वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति र गुणस्तर कायम गर्न नियमित रुपमा बजार अनुगमन गर्ने र यस्तो अनुगमनमा उपभोक्ताहरुलाई समेत संलग्न गराइनेछ।

१२. गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गाहरुको मिहिन ढंगले खोज तथा अध्ययन गरी अभिलेख राखी त्यस्ता जग्गाहरुको संरक्षण गरिनेछ।

१३. गाउँपालिका भित्र रहेका असंगठित क्षेत्रका मजदुरहरुको तथ्याङ्क संकलन तथा अभिलेख व्यवस्थापन गरी निजहरुको रोजगार तथा सेवाको सुरक्षा र निजहरुको हित प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

१४. विपन्न र न्यून आय भएका घर परिवार पहिचान गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराई लक्षित कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

१५. सार्वजनिक खर्चलाई वैज्ञानिक अनुमान योग्य र नतिजामुखि तुल्याउन मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) पद्धति प्रयोगमा ल्याइने छ।

१६. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय तहहरुसँग आपसी सहकार्य र समन्वयको लागि अन्तर समन्वय तथा सहकार्य नीति तर्जुमा गरिनेछ।

६. वन, वातावारण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. खानेपानी तथा सरसफाई

१. खानेपानीको जटिलतम समस्याको तत्कालिन, अल्पकालिन र दिर्घकालिन समाधानका लागि सम्भाव्य स्रोतहरूको खोजी तथा योजना तयार गरी खानेपानीको उत्पादन तथा वितरणको ब्यवस्था मिलाइनेछ ।

२. जलाधार संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरी गाउँपालिका भित्र रहेका भूमिगत पानीका मूलहरू, जलाधार र सिमसार क्षेत्रहरुको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै ती श्रोतहरुबाट खानेपानी आपूर्तिको प्रबन्ध मिलाइनेछ।

३. विभिन्न खोला, नदी तथा अन्य स्रोतबाट खानेपानीलाई आपूर्ति गर्ने व्यवस्थाको लागि प्राविधिक सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघ सरकार र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा निर्माण कार्य अघि बढाइनेछ।

४. सार्वजनिक स्थानहरुलाई हरियाली र सुन्दर तथा सफा राख्ने कार्य गरिनेछ।

५. टोल विकास संस्था र सामाजिक संघ संस्थाहरुसँग फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापन कार्यमा सहकार्यको नीति लिइनेछ।

६. अस्पताल जन्य फोहोरलाई व्यवस्थित तुल्याउन सम्बन्धित निकायहरुलाई पूर्ण रुपमा जिम्मेवार बनाइनेछ। जथाभावी फोहोर फाल्ने र फोहोर गर्ने व्यक्तिलाई जरिवाना तथा अन्य दण्ड सजाय गर्ने नीति लिइनेछ।

७. प्लाष्टिक जन्य फोहोर नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्न प्लाष्टिक झोलाहरुको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिने छ।

८. गाउँपालिका मुख्य स्थानहरुमा समुदायको सहकार्यमा उपयुक्त जग्गाको खोजि गरी सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण तथा संचालनलाई अभियानका रुपमा अगाडी बढाइनेछ।

ख. वातावरण, जलवायु परिवर्तनतथा विपद् व्यवस्थापन

१. जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल प्रभावहरूलाइ अनुकूलन गर्न गाउँपालिकाको क्षमता वढाउने साथै खाद्य उत्पादनलाइ प्रतिकूल असर नपर्ने किसिमले जलवायु उत्थानशीलता वृध्दि गर्ने । न्यून हरित ग्यास उत्सर्जनलाइ विकास गर्न प्रेरित गर्ने र सो सम्बन्धी अनुभव आदान प्रदान गरी गाउँपालिकाको क्षमता अभिवृध्दि गरिनेछ।

२. पूर्वाधार आयोजनाहरुको कार्यान्वयन गर्दा त्यस्ता आयोजनाहरुले वातावरणमा पार्ने असर न्यूनिकरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणिय परिक्षण (IEE) र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) अध्ययन गरिनेछ।

३. खाली जग्गामा वृक्षारोपण, हरियाली प्रवर्ध्दन तथा वनको संरक्षण र हैसियतमा सुधार गरी जल, जमीन तथा वातावरणको संरक्षण र जीविकोपार्जनको अवसरमा वृध्दि गरिनेछ ।

४. पोखरी संरक्षण, पहिरो तथा गल्छि नियन्त्रण, विकासका पूर्वाधारको संरक्षण र नदि नियन्त्रण गरी जल, जमिन तथा जलाधारको संरक्षण तथा उत्पादनमा वृध्दि गरिनेछ ।

५. भूसूचना प्रणालीको प्रयोग उच्च जोखिमयुक्त क्षेत्रको नक्शाङ्कन, जोखिमको विश्लेषण तथा जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गरिनेछ ।

६. विपद जोखिम न्यूनीकरण र ब्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी सो अनुसार विपद पुर्व तयारी, विपद न्यूनीकरण, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनाको कार्यलाइ ब्यवस्थित र प्रभावकारी वनाइनेछ ।

७. ढुंगा गिट्टि बालुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थ र अन्य प्राकृतिक श्रोतहरुको अनाधिकृत एवं अवैज्ञानिक दोहनलाई नियन्त्रण गरिनेछ।

८. सार्वजनिक निजी साझेदारीमा निर्माण पूर्वाधार निर्माण गरी फोहोर मैला प्रशोधन केन्द्रलाई ब्यावसायिक रुपमा संचालन गर्न नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था गरी फोहोर मैला संकलन, व्यवस्थापन र उपयोगको नीति लिइने छ।

९. भुकम्पीय जोखिम न्यूनिकरणको लागि भुकम्प प्रतिरोधि भवन तथा संरचना निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

१०. विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषमा रकम अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी श्रोत परिचालन गरिनेछ।

११. गाउँपालिकाको विपद् जोखिम नक्साङ्कन गरी सोही आधारमा विशिष्ट प्रकृतिका विपद् जोखिम प्रतिकार्य तथा पुनर्उत्थान कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

१२. सम्बेदनशील जलाधार क्षेत्रका जमिनहरुको अतिक्रमण नियन्त्रण गरिनेछ ।

७. भौतिक पूर्वाधार विकास (शहरी योजना, वस्ति विकास, आवास तथा पूर्वाधार) सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. आवधिक योजना, आवास योजना, र वस्ति विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

२. पूर्वाधार निर्माणका आयोजनाहरु संचालन गर्दा लागत-लाभ विश्लेषणका आधारमा उच्च नतिजा एवं प्रतिफल दिने, समतामुलक विकासको आधारको रुपमा रहने, पिछडिएका र कम विकसित क्षेत्रलाई मूल प्रवाहिकरणमा ल्याउन सहयोग गर्ने आयोजनाहरु पहिचान गरी "आयोजना बैंक" तयार गरिने छ। सो बैंकमा समाविष्ट आयोजनाहरुमा मात्र बजेट विनियोजन गर्ने नीति लिइनेछ।

३. गाउँपालिकाको भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण गरी वस्ति विकास योजना सहित भौतिक विकास गुरूयोजना तयार गरी आवास तथा वस्ति विकास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण लगायत पूर्वाधार निर्माण कार्य ब्यवस्थित र गुणस्तरीय रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

४. दिर्घकालिन लगानी मार्ग दर्शनका लागि गाउँपालिका सडक गुरुयोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

५. एकिकृत शहरी तथा वस्ति विकास योजनाद्वारा निर्दिस्ट गरेका पूर्वाधारहरुको निर्माण कार्यका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र साझेदारहरुसँगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

६. गाउँपालिकाको विकासमा रुपान्तरणकारी परिवर्तन ल्याउन सक्ने केहि ठुला आयोजनाहरु पहिचान गरी गाउँपालिकका गौरव आयोजनाका रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ र त्यस्ता आयोजनामा श्रोतको अभाव हुन दिइने छैन।

७. एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गरी अव्यवस्थित वसोवासलाई व्यवस्थित तुल्याउन एकिकृत वस्ती विकास आयोजना संचालन गरिनेछ। गाउँपालिकाको गहनाको रुपमा रहेको सभाहल, वाल उद्यान, पार्क, खुल्ला ठाउँ, सामुदायिक भवन लाई मर्मत तथा पुननिर्माण गरी सभा समारोहहरु सभागृहमा संचालन गर्न प्राथमिकता दिइनेछ।

८. विगत देखिका निर्माणाधिन तथा अधुरा योजनाहरुलाई सम्पन्न गर्न क्रमागत रुपमा बजेट विनियोजन गरिनेछ।

९. घर निर्माणमा जनताको अनुत्पादक खर्च नहोस् र पुँजी चलायमान होस् भन्ने उद्देश्यले घर निर्माण गर्नु पूर्व नागरिकलाई घरको आवश्यकता, घरको लागत, मापदण्ड र उपयोग सम्बन्धमा निःशुल्क परामर्श दिईनेछ।

१०. नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता २०६०, वस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड २०७२, राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति, भवन तथा योजना मापदण्ड २०५६ लगायतका राष्ट्रिय प्रादेशिक इवं स्थानीय भूमि व्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी ऐन, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरुलाई कडाईका साथ लागु गरी सुरक्षित एवं व्यवस्थित निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

११. आवासीय भवनमा "एक घर-एक विरुवा" नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१२. भवन निर्माण अनुमति प्रकृयालाई प्रविधिमा आधारित तुल्याई सहजिकरण गरिनेछ।

१३. गाउँपालिका भित्र भु-उपयोग नीति लागु गर्दै जाने नीति लिइनेछ।

१४. गाउँपालिका भित्र सडकको मापदण्डलाई आवश्यकताको आधारमा कायम गरी सडक मापदण्डको समस्यालाई समन्वय गरी समाधान गरिनेछ।

१५. गाउँपालिका स्वामित्वमा रहेको भौतिक संरचनाहरुको आवधिक रुपमा मर्मत सम्भार कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।

१६. "एक वडा-एक पार्क" निर्माण नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१७. गाउँपालिकाको सीमा क्षेत्र यकिन गरी गाउँपालिका सीमानामा कलात्मक तथा गाउँपालिको ऐतिहासिक मौलिकता झल्किने गरी स्वागतद्वारहरुको निर्माण गरिनेछ।

१८. विभिन्न कालखन्डमा गाउँपालिकामा निर्माण भएका पुर्वाधारका संरचना (पूँजीगत सम्पति) को लगत तयार अद्याविधक तथा मुल्यांकन गरी सार्वजनिक सेवा प्रभावमा प्रभावकारी उपयोग सम्बन्धी योजना (Asset Management Plan) तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१९. प्रभावकारी सम्पति ब्यवस्थापनका लागि सम्पति ब्यवस्था सूचना प्रणाली (Asset Management Information System) तयार गरी लागु गरिनेछ ।

२०. पूर्वाधारका योजनाको निर्माण तथा सञ्चालनमा निजीक्षेत्र संगको साझेदारीका लागि विभिन्न आयोजना तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।

८. राजस्व तथा आन्तरिक श्रोत परिचालन नीति तथा कार्यक्रम

१. आन्तरिक आय व्यवस्थापन, प्राकृतिक स्रोत बिक्रि सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली तर्जुमा गरी राजस्व परिचालनलाई थप व्यवस्थित तुल्याइनेछ।

२. आन्तरिक आयका स्रोतहरूको सम्भाब्यता अध्ययन, राजश्व बाँडफाँड, अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, तथा गैससको स्रोत परिचालनको लागि स्थानीय सरोकारवाला, प्रदेश सरकार, र नेपाल सरकारका निकाय तथा गैसस र विकास साझेदार संग परामर्श, समन्वय, र साझेदारी गरिनेछ।

३. करको दर सम्भव भएसम्म न्यूनतम गर्दै करको दायरा विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ। प्रगतिशिल कर प्रणाली अवलम्बन गरी नागरिकहरु बिच रहेको असमानता न्यूनिकरण गर्दै लगिनेछ।

४. गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धिका लागि करका नयाँ सम्भाव्य क्षेत्रहरु पहिचान गरिनेछ।

५. वडा कार्यालयहरुसँग समन्वय गरी घर बहाल करमा रहेको चुहावट नियन्त्रण गर्न घरधनी र वहालमा रहनेहरुको अभिलेख अध्यावधिक राख्ने प्रणाली विकास गरिनेछ।

६. विगतदेखि लिज वा वहालमा लगाइएका गाउँपालिकको स्वामित्वमा रहेका संरचनाहरुको हाल प्रचलित बजार दर समेतलाई आधार मानी बहाल रकम पुनरावलोकन गरिनेछ।

७. ढुंगा, गिट्टी बालुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थको ठेक्का व्यवस्थापनमा संघीय वन सम्बन्धी कानूनका कारण उत्पन्न जटिलतालाई दृष्टिगत गरी वैकल्पिक पद्धतिको रुपमा गाउँपालिकबाटै उत्खनन गरी बिक्री गर्ने विधि अवलम्बन गरिनेछ।

८. करदाताहरुलाई आफुले तिर्नु पर्ने मोटामोटी कर दायित्व र कर तिर्ने समयसीमा समयमै जानकारी दिन निजहरुको सेल नम्बरमा विद्युतिय प्रणालीद्वारा सन्देश प्रावहित गर्ने नीति लिइनेछ।

९. करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थापन सुदृढ गर्दै उत्कृष्ट करदाताहरुलाई पुरस्कृत तथा सम्मानित गर्ने नीति लिइनेछ।

१०. कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमैत्री एवं करदातामैत्री तुल्याउदै लगिनेछ।

११. घरको संरचना र प्रकृति अनुसार दरहरुको प्रगतिशिल पुनरावलोकन गरिनेछ।

१२. करदाताको कर लगतलाइ ब्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा उपयोग गर्न, करदातालाइ कर सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्न डिजीटल कर प्रणाली लागु गरिनेछ ।

धन्यवाद

आय तर्फ			
क.सं.	**स्रोतहरु**	**रकम रु**	**कैफियत**
१	संघिय सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानिकरण अनुदान	७०००००००	
२	संघिय सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदान	२९३०००००	
३	संघिय सरकारबाट प्राप्त हुने राजश्व वाँडफाँट	४१३१६७००	
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानिकरण	२५८८०००	
५	संघिय सरकार विशेष अनुदान	१९५०००००	
६	संघिय सरकार समपुरक कोष	४४०००००	
७	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजश्व वाँडफाट	३४००००	
८	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदान	४००००००	
९	अन्तरिक श्रोत परिचालन	५०००००	
१०	संचित कोषमा मौज्दात	२०९७७०००	
११	प्रदेश सरकार विशेष अनुदान	६००००००	
१२	मालपोत र अन्य रजिष्टेसन	११००००	
	जम्मा आय	**१९९०३१७००**	
चालु व्ययतर्फ			
१	पारिश्रमिक कर्मचारी	१२००००००	
२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	६५०००००	
३	पोशाक	६५००००	
४	औषधि उपचार खर्च		
५	कर्मचारी स्थानीय भत्ता	४००००००	
६	महंगी भत्ता	८४००००	
७	कर्मचारी बैठक तथा बोलपत्र सम्बन्धी भत्ता	३०००००	
८	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	५००००	
९	पदाधिकारी बैठक भत्ता	१५००००	
१०	पदाधिकारी अन्य सुविधा	१५००००	
११	योगदानमा आधारीत बीमा कोष	३५००००	
१२	पानी तथा विजुली	५००००	

१३	संचार महसुल	८०००००	
१४	इन्धन कार्यालय प्रयोजन	५०००००	
१५	सवारी साधन ममर्त खर्च	५०००००	
१६	बीमा तथा नविकरण खर्च	६०००००	
१७	मेसिनरी तथा औजार मर्मत खर्च	५०००००	
१८	निर्मित सम्पत्तिहरुको मर्मत खर्च	१५०००००	
१९	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१५०००००	
२०	पशु पक्षी आहार		
२१	पुस्तक तथा सामाग्री खर्च	१०००००	
२२	इन्धन अन्य प्रयोजन	७०००००	
२३	पत्रपत्रिका छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१००००००	
२४	सेवा र परामर्श खर्च	३००००००	
२५	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	४०००००	
२६	करार सेवा शुल्क	७००००००	
२७	कर्मचारी तालिम खर्च	५०००००	
२८	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम गोष्ठि	८०००००	
२९	कार्यक्रम खर्च	२०००००	
३०	विविध कार्यक्रम खर्च	५०००००	
३१	अनुगमन मुल्याकन तथा भ्रमण खर्च	१८०००००	
३२	भ्रमण खर्च तथा प्रशासनीक भ्रमण खर्च	५०००००	
३३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको अथिति सत्कार	२०००००	
३४	विविध खर्च	८०००००	
३५	सभा संचालन खर्च	६०००००	
३६	औषधि खरिद खर्च	२०००००	
३७	घर भाडा	५०००००	
३८	अन्य भाडा	१८०००००	
३९	सवारी साधन तथा मेसिनरी औजार भाडा	१०००००	
४०	अन्य सेवा शुल्क	१०००००	
४१	भैपरी आउने चालु	१००००००	
४२	वडा कार्यालयहरु संचालन खर्च	१००००००	
४३	कर्मचारी पर्यटन भ्रमण खर्च	७०००००	
४४	जनप्रतिनिधि पर्यटन भ्रमण खर्च	७०००००	
४५	अध्यक्षसंग जनता कार्यक्रम	१२०००००	
४६	पर्यटन प्रबदन भिडियो	३५००००	
४७	सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम नार र फु गाउ	३०००००	
४८	दुर्घटना विमा (निर्जिवन)	३०००००	
४९	लैङ्गीक समानता तथा समावेशी तालीम	३०००००	
	जम्मा व्यय चालू	५७५९००००	

	व्यय पूजीगत		
१	फर्निचर तथा फिक्चर्स (ढुवानी समेत)	५०००००	
२	हेवि इक्युपमेण्ट सञ्चालन कोष	२००००००	
३	विपद व्यवस्थापन कोष	१००००००	
४	संघिय सरकार समपुरक कोष	२२०००००	
५	प्रदेश सरकार समपुरक कोष	४००००००	
६	जग्गा प्राप्ति	१५०००००	
	कृषि विकाश शाखा पूजिगत खर्च		१९२५०००
१	५ वटै वडामा फापर तथा तोरी खेती परिक्षण कार्यक्रम	१०००००	
२	मेतामा स्याउ खेतिमा सिचाई तथा थोपा सिचाई कार्यक्रम (ढुवानी समेत)	२०००००	
३	High Density गोल्डेन स्याउ विरुवा विस्तार कार्याक्रम (ढुवानी समेत)	१०००००	
४	उन्नत आलु खेति विस्तार ५ वटै वडामा (ढुवानी समेत)	१५००००	
५	हाइब्रिड तथा उन्नत तरकारी बिउ वितरण ५ वटै वडामा	१५००००	
६	किटनाषक, रोगनाषक, मुसामार र भिटामिन वितरण कार्यक्रम	१०००००	
७	पालिका केन्द्रमा र क्याडमा नर्सरी तथा टनेल हाउस निर्माण कार्यक्रम	४५००००	
८	वडा कार्यालय र स्वास्थ्य चौकीमा टनेल हाउस निर्माण (संयुक्त)	३०००००	
९	कृषि विकाश शाखा आवश्यक औजार उपकरण खरिद तथा ढुवानी	१०००००	
१०	प्लाष्टिक टनेल ७५ प्रतिसत अनुदान ५ वटै वडामा वितरण (ढुवानी समेत)	२७५०००	
	पशु विकाश शाखा पूजिगत खर्च		५०००००
१	औषधी तथा सामाग्रि खरिद ढुवानी समेत	५०००००	
	शिक्षा शाखा पूजिगत खर्च		१७०००००
१	शैक्षिक सामाग्री खरिद	२०००००	
२	बाल बिकास कक्षा सञ्चालन तथा बाल शिक्षक तलब र	१५०००००	
	स्वास्थ्य शाखा पूजिगत खर्च		१३०००००
१	आ व ०७९।८० औषधि तथा कार्यालय सामाग्री ढुवानी बाकी	३०००००	
२	ल्याप्टप खरिद	१०००००	
३	औषधि तथा औषधि जन्य समाग्रि खरिद	३५००००	

४	औषधि तथा कार्यालय समाग्रि ढुवानी	३०००००	
५	प्रोजेक्टर खरिद	५००००	
६	गर्भवति महिला भेट कार्यक्रम	५००००	
७	स्वास्थ्य कार्यालय सञ्चालन खर्च	५००००	
८	०२ वर्ष मूनिका वालवालिकाहरुको पोषण अवस्था लेखाजोखा कार्यक्रम	५००००	
९	सरसफाइ गाउँघर कार्यक्रम	५००००	
	सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता शाखा		७०००००
१	आपाङ्गता परिचयपत्र वितरण शिविर सञ्चालन	२०००००	
२	सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्वन्धी जनप्रतिनिधी, वडा सचिव र सम्वन्धित सरोकारवालालाई ७ दिने अभिमुखिकरण तालिम	५०००००	
	सूचना तथा संचार प्रविधि शाखा		९००००००
१	सूचना प्रविधि शाखाको लागि अवश्यक सामाग्रि खरिद	३०००००	
२	डिजिटल प्रविधिमय पालिका	६०००००	
	योजना तथा प्राविधिक शाखा		४०००००
१	आवश्यक औजार उपकरण खरिद तथा ढुवानी	४०००००	
	गाउँपालिका अन्तर्गतका आयोजनाहरु		
१	स्याउवारी भिर सडक निर्माण	२५०००००	
२	नाम्गे पर्यटन बाटो ब्लाष्टिङ	८०००००	
३	नागढुङ्गा सडक निर्माण	३५०००००	
४	ढल्के भिर सडक निर्माण	३५०००००	
५	कामको था खोला जल विद्युत	१००००००	
६	फू खोला जलविद्युत	१००००००	
७	झोलुङ्गेपुलमा १३ प्रतिसत गाउँपालिकाको लागत साहभागिता	४४०००००	
८	कामको था लघू जलविद्युतको जेनिरेटर कोतो देखी नार सम्म हेली ढुवानी	५०००००	
९	ज्याङछुप क्ष्योर्तेन निर्माण (नार)	७०००००	
१०	पालिकामा स्टोर कोठा निर्माण	१००००००	
११	टेलिकम टावर हाउस निर्माण तथा सामाग्री खरिद तथा ढुवानी	६०००००	
१२	युवा तथा खेलकुद कार्यक्रम	४०००००	
१३	नार्पा भूमि गाउँपालिकामा संस्कृति जगेर्ना कार्यक्रम -आमा समूह	४०००००	
	वडा नं १ (विकास निर्माण) जम्मा		
१	नार गाउँमा छपनी तथा PCC	९०००००	
२	The highest Point park (निर्माण)	१५०००००	
३	मेण्डल वाटो मर्मत	३०००००	
४	निम्बु खोलामा काठेपुल मर्मत	६०००००	
५	साम्डु छेलीमा गुम्बाको पर्खाल ढलान तथा गेट निर्माण	१००००००	
६	पावर हाउसमा २ केठे हट सावर निर्माण	८०००००	
७	नार देखी तेरिला जाने बाटे निर्माण तथा मर्मत	६०००००	

८	नार स्वास्थ्य चौकीको आगन छपनी निर्माण	३०००००	
	वडा नं २ (विकास निर्माण) जम्मा		
१	छहरेखोला देखि मेतासम्म बाटो निर्माण	२७०००००	
२	नाम्गे पर्यटन बाटो निर्माण	६०००००	
३	सुति खेला देखी महेन्द्र पुल सम्म बाटे मर्मत	६०००००	
४	मेतामा फोहोर व्यवस्थापन खाडल निर्माण	२०००००	
५	मेतामा कुलो निर्माण	७०००००	
६	मेतामा लधु जलविधुतको DPR निर्माण	५०००००	
७	मेता देखी लोङ बाटो मर्मत तथा निर्माण	७०००००	
	वडा नं ३ (विकास निर्माण) जम्मा		
१	बुद्ध पार्क निर्माण	१५०००००	
२	पुम्चुखो देखी भुनाम सम्म बाटो निर्माण तथा मर्मत	१००००००	
३	च्याँखुमा सामुदायिक गुम्बा निर्माण	२००००००	
४	मुर्चु खोला देखी च्याँखु सम्म बाटो मर्मत	२०००००	
५	च्याँखुमा दाहासंस्कार स्थल निर्माण	३०००००	
६	च्याँखुमा होटल व्यवसायीहरूलाइ ७५ प्रतिसत अनुदानमा सोलार खरिद तथा वितरण (ढुवानी समेत)	१००००००	
	वडा नं ४ (विकास निर्माण) जम्मा		
१	फु गेटको भिर कटिङ	१००००००	
२	क्याङ गुम्बा फिनिसिङ	१५०००००	
३	४ नं वडा कार्यालय भवन ग्राउन्ड फिलिङ	१००००००	
४	मुर्चु खोला देखी फू गाउँ सम्म बाटो मर्मत	५०००००	
५	वागल छेकवार निर्माण	५०००००	
६	भ्रासाङ भिर कटिङ	१५०००००	
	वडा नं ५ (विकास निर्माण) जम्मा		
१	वडा भान्सा फिनिसिङ एंम मर्मत	५०००००	
२	फु स्वास्थ्य चोकी पर्खाल जिर्माण	५०००००	
३	चिरझी पार्क निर्माण	१००००००	
४	दुर्कुङ खोला रिटेनिङ वाल नर्माण	७०००००	
५	फु गाउँमा ढल निकास तथा नहर मर्मत	३०००००	
६	५ नं. वडा कार्यालयको ढल निकास निर्माण	५०००००	
७	टासीलाकाङ गुम्बा सिम्झुङ निर्माण	५०००००	
८	नयाँ फू सामुदायिक गुम्बा फिनिसिङ	२००००००	
	समपुरक तथा विशेष अनुदान		
१	मेता स्वास्थ्य चौकी निर्माण - संघिय विशेष		६५०००००
२	विधालय भवन निर्माण वडा नं. १- संघिय विशेष		६५०००००
३	वागल खोलामा RCC तटवन्ध निर्माण- संघिय विशेष		६५०००००
४	मुर्चु खोलामा लधु जलविधुत निर्माण - संघिय समपुरक		२४०००००
५	च्याँखुमा ढल निकास निर्माण - संघिय समपुरक		२००००००
६	मेता देखी धर्मशाला सम्म पर्यटकीय पदमार्ग निर्माण वडा नं. २ – प्रदेश समपुरक		४००००००
७	फू गाउँमा खानेपानी निर्माण वडा नं. ५ –प्रदेश विशेष		६००००००
	अन्य		
१	नार्पा भूमि गाउँपालिका केन्द्र सम्म पुग्ने सडक		२५०००००
२	५ शैयाको आधारभूत अस्पताल		५००००००

३	वस्ती विकास कार्यक्रम		२५०००००
४	खेलकुद पूर्वाधार निर्माण वडा नं. ३		१५०००००
	पूजीगत खर्च जम्मा	६८९२५०००	
	जम्मा चालू पूजीगत	१२६५१५०००	

अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण
स्थानीय तह
आर्थिक वर्ष २०८०/८१

(रु.हजारमा)

शीर्षक /जिल्ला/कार्यक्रम				जम्मा
८०१०४३२७-नार्पा भुमि गाउँपालिका				१३,८५,००
२६३३१	समानिकरण अनुदान			७,००,००
३०५०१४००१				७,००,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				७,००,००
६.३.१.१	समानिकरण-न्युनतम अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	२,७५,००
६.३.१.२	समानिकरण-सुत्रमा आधारित अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	३,७५,००
६.३.१.३	समानिकरण-कार्यसम्पादनमा आधारित अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	५०,००
२६३३२	सशर्त अनुदान (चालु)			२,९३,००
३७००१०१२	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा			९८,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				९८,००
१.१.१.८८	स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलब, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता	नेपाल सरकार	नगद	९८,००
३१२०१०११	कृषि विभाग			५,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				५,००
१.१.२.२२	कृषि स्नातक करार	नेपाल सरकार	नगद	५,००
३५०००००१४	सबैका लागि शिक्षा- आधारभूत तह			६४,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				६४,००
१.१.३.३	आधारभूत तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारीहरु समेत)	नेपाल सरकार	नगद	६४,००
३५००१८०१	विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना-(प्रदेश तथा स्थानीय तहका लागि)			२७,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				२७,००
१.१.४.१	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यवस्थापन अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	६४
१.१.४.१	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यवस्थापन अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	३,४७
१.१.४.१	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यवस्थापन अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	१.१०
२.४.६.१	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	१
२.४.६.१	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	४
२.४.६.१	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	१
२.७.११.१	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	८
२.७.११.१	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	१४
२.७.११.१	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	४६
२.७.१३.१०	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	१३
२.७.१३.१०	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	७३
२.७.१३.१०	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	२३
२.७.१३.११	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	नेपाल सरकार	नगद	३,६३
२.७.१३.११	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	३९

	शीर्षक /जिल्ला/कार्यक्रम			जम्मा
२.७.१३.११	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा बैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, बैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	१,१२
२.७.१३.१३	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	६३
२.७.१३.१३	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	१,०८
२.७.१३.१३	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	३,४७
२.७.१३.३०२	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	६०
२.७.१३.३०२	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	नेपाल सरकार	नगद	३,३१
२.७.१३.३०२	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	१,०३
२.७.१३.४९	कोभिड-१९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपुरण तथा अन्य विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि कार्यक्रम	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	४८
२.७.१३.४९	कोभिड-१९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपुरण तथा अन्य विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि कार्यक्रम	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	१,२२
२.७.१३.४९	कोभिड-१९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपुरण तथा अन्य विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि कार्यक्रम	नेपाल सरकार	नगद	२,६९
२.७.१३.५०	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	नेपाल सरकार	नगद	६
२.७.१३.५०	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	१
२.७.१३.५०	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	२
७.२.१.१	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने अनुदान	३
७.२.१.१	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	नेपाल सरकार	नगद	१४
७.२.१.१	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	एस.इ.एस.पी.	शोधभर्ना हुने ऋण	५
३१४०१०११	**राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग**			९,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				९,००
२.४.१.४	मसलन्द सामान खरिद (सेवा केन्द्र सञ्चालनार्थ)	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	५०
२.५.७.४	एम. आर्ड. एस. अपरेटर र फिल्ड सहायक पारिश्रमिक, चाडपर्व खर्त तथा पोशाक खर्च	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	७,३५
२.८.१.९	एम. आर्ड. एस. अपरेटर र फिल्ड सहायक देनिक भ्रमण भत्ता/यातायात खर्च/ईन्धन	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	५०
२.९.९.६	अन्य विविध खर्च - आयोजना, सामाजिक सुरक्षा तथा घटना दर्ता सम्बन्धी विभिन्न बैठकको चियापान लगायतको खर्च	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	६५
३७१००१०३	**युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना**			१४,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				१४,००
२.४.१.७	रोजगार सेवा केन्द्रको लागी मसलन्द खर्च	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	७८
२.५.३.५	रोजगार सहायकको तलब	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	४,५२
२.५.३.६	रोजगार सहायको स्थानीय भत्ता	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	१,१६
२.५.३.७	रोजगार सहायकको पोशाक भत्ता	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	१०
२.५.७.१०	प्राबिधिक सहायकको पोसाक	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	१०
२.५.७.८	प्राबिधिक सहायकको तलब	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	४,०९
२.५.७.९	प्राबिधिक सहायकको स्थानीय भत्ता	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	१,१६
२.७.२५.१३१	श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान सम्बन्धी कियाकलाप संचालन	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	६०
२.७.२८.१३५	स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमा/अध्यावधिक/कार्यान्वयन	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	५०

	शीर्षक /जिल्ला/कार्यक्रम			जम्मा
७.२८.१३६	रोजगार संवाद मञ्चको सञ्चालन	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	३०
.८.१.१०	सञ्चालित रोजगार आयोजनाहरुको अनुगमन/निरिक्षण	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	४५
.९.९.७	अन्य विविध खर्च (चिया, पानि लगायत अन्य विविध)	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	२४
१२००१०१	**कृषि विकास रणनीति अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम**			८,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				८,००
२.५.७.२१	कृषि तथा पशु सेवाका एक गाँउ एक प्राविधिकहरुको तलव भत्ता	नेपाल सरकार	नगद	४,५१
२.७.१५.१२९	किसान सूचीकरण कार्यक्रम	नेपाल सरकार	नगद	२,४९
२.७.१५.१३०	कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्यांक अध्यावधिक कार्यक्रम	नेपाल सरकार	नगद	१,००
३७१००१०२	**प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**			६,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				६,००
२.५.७.५	रोजगार संयोजकको तलव	नेपाल सरकार	नगद	४,७५
२.५.७.६	रोजगार संयोजकको स्थानीय भत्ता	नेपाल सरकार	नगद	१,१५
२.५.७.७	रोजगार संयोजकको पोसाक	नेपाल सरकार	नगद	१०
३०७००१०६	**लघु उद्यम विकास कार्यक्रम**			१३,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				१३,००
२.६.४.१४	सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा बृद्धि गर्नका लागि कम्तिमा ५ जनाको समुहमा प्रविधि हस्तान्तरण	नेपाल सरकार	नगद	१,४०
२.६.४.८५	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम उद्यमीको स्तरोन्नती (आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम कार्यक्रम।	नेपाल सरकार	नगद	२,४०
२.६.४.८६	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गर्ने	नेपाल सरकार	नगद	९,२०
३४३४१०११	**राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्**			१,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				१,००
२.७.१४.१	राष्ट्रपति रनिङ्ग सिल्ड प्रतियोगिता (स्थानीय तहस्तरीय)	नेपाल सरकार	नगद	१,००
३१२००१०६	**प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना**			६,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				६,००
२.७.१५.४६४	आ.व. २०७९/८० मा स्थापना भएको आलुबाली पकेट बिकास कार्यक्रमको निरन्तरता	नेपाल सरकार	नगद	६,००
३६५००१०६	**बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम**			३,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				३,००
२.७.१६.१	पोषण संवेदनशील (खानेपानी तथा सरसफाइ, कृषि, पशुसेवा, महिला तथा बालबालिका, शिक्षा र शासकीय प्रबन्ध) क्षेत्रका कार्यक्रमहरू सञ्चानल)	युरोपियन युनियन	नगद अनुदान	१,५०
२.७.१६.२	पोषण विशेष (स्वास्थ्य) क्षेत्रका कार्यक्रम सञ्चालन	युरोपियन युनियन	नगद अनुदान	१,५०
३१२०२०११	**पशु सेवा विभाग**			३,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				३,००
२.७.१८.२४७	इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ्ग	नेपाल सरकार	नगद	१२
२.७.१८.३३४	महामरी/आकास्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	नेपाल सरकार	नगद	१,००
२.७.१८.४०	कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम	नेपाल सरकार	नगद	१,८८
३७००११०१	**क्षयरोग नियन्त्रण**			१,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				१,००
२.७.२२.१०२९२	आकस्मिक अवस्थामा औसधि एवं ल्याब सामाग्री ढुवानी, रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङका लागि फर्म फरमेट छपाइ, ई-टि.बि रजिस्टरअध्यावधिक, विश्व क्षयरोग दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम, स्थलगत अनुशिक्षण तथा सुपरिबेक्षण, क्षयरोगका कार्यक्रमको अर्ध वार्षिक समिक्षा तथा कोहर्ट विश्लेषण	नेपाल सरकार	नगद	४५
२.७.२२.१०८०६	समुदायलाई क्षयरोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण एवम् घरदैलो क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम। क्षयरोगका जोखिम समुह तथा स्वास्थ सेवाको पहुच कम भएका समुदायमा सकृय क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम। घरपरिबारका सदस्यहरूको सम्पर्क परिक्षण, एवं पाँच वर्ष मुनिका बालबालिमा क्षयरोग रोकथाम सम्बन्धी टी.पि.टी. कार्यक्रम।	नेपाल सरकार	नगद	५५
३७००११०३	**परिवार कल्याण कार्यक्रम**			१५,००

शीर्षक /जिल्ला/कार्यक्रम				जम्मा
० कम्पोनेन्ट नभएको				१५,००
२.७.२२.१०६२७	स्थानिय तह तर्फ मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार, न्यानो झोला, निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम	नेपाल सरकार	नगद	२,७०
२.७.२२.१०७९३	स्थानीय तहको साझेदारीमा कोभिड १९ विरुद्ध खोप अभियान तथा बुस्टर खोप समेत संचालनको पालिका/वडा बाट खोप केन्द्र स्तरमा सुपरिवेक्षण तथा दादुरा रुबेला खोप अभियान संचालन एवं व्यवस्थापनको लागि पालिका तथा वडा खोप समितिको अभिमुखीकरण र योजना गोष्ठी)	नेपाल सरकार	नगद	१,४५
२.७.२२.१०७९४	नियमित खोप सुदृढीकरण, पूर्ण खोप सुनिश्चतता र दीगोपना, एफ. आई.पी.भी. खोप अभियान, खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरुको निगरानी, नमुना संकलन तथा व्यवस्थापन, सरसफाई प्रवद्र्धन कार्यक्रमको समिक्षा र सुक्ष्मयोजना अघावधिकको लागि १ दिने गोष्ठी, पूर्ण खोप वडा, पालिका सुनिश्चिताको लागि खोप समन्वय समिती तथा जनप्रतिनिधिहरुको अभिमुखिकरण, बडामा घरधुरी सर्वेक्षण, वडा भेरिफिकेसन, अनुगमन तथा प्रमाणीकरणको लागि व्यवस्थापन खर्च	नेपाल सरकार	नगद	१,३४
२.७.२२.१०७९९	स्थानिय तह मार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चालन	नेपाल सरकार	नगद	६,८९
२.७.२२.१०८१०	पोषण विशेष कार्यक्रम	नेपाल सरकार	नगद	२,६२
३७००१११६	**नर्सिङ तथा सामाजकि सुरक्षा सेवा कार्यक्रम**			४,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				४,००
२.७.२२.६७	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम (पोशाक प्रोत्साहन, यातायात खर्च र दिवस मनाउने खर्च समेत)	नेपाल सरकार	नगद	४,००
३७००१११५	**उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम**			१३,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				१३,००
२.७.२२.९४२१	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	नेपाल सरकार	नगद	११.८७
२.७.२२.९४२२	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र) को न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (अभिमुखीकरण, समिक्षा, फलो अप , अनुगमन तथा सुदृधिकरण समेत)	नेपाल सरकार	नगद	१.१३
३७००११०७	**स्वास्थ्य व्यवस्थापन कार्यक्रम**			२,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				२,००
२.७.२२.९४२४	पालिका स्तरमा स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक बैठक, स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको डाटा भेरिफिकेशन एवं गुणस्तर सुधार साथै अर्धवार्षिक एवं वार्षिक समिक्षा	नेपाल सरकार	नगद	२,००
३७००११०५	**महामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रम**			१,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				१,००
२.७.२७.१	विश्व रक्तचाप दिवस तथा आत्महत्या न्यूनीकरण दिवस मनाउने तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाई नसर्ने तथा मानसिक स्वास्थ्य सम्वन्धि अभिमुखीकरण	नेपाल सरकार	नगद	१,००
२६३३४	**समपुरक अनुदान**			४४,००
३०५०१४००१				४४,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				४४,००
११.४.२२.१२५७५	मुर्चु खोलामा लघु जलविधुत निर्माण(क्रमागत)	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	२४,००
११.४.२२.१२५७६	च्याखुँमा ढल निकास निर्माण(क्रमागत)	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	२०,००
२६३३६	**सशर्त अनुदान (पुँजीगत)**			१,५३,००
३७१००१०३	**युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना**			३,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				३,००
११.३.७.६	रोजगार सेवा केन्द्रको सुदृढिकरण (कम्प्यूटर, फर्निचर फिक्चर्स, क्यामरा, अन्य विघुतीय उपकरण)	आई डि ए	शोधभर्ना हुने ऋण	३,००
३४७०१११४	**बस्ती विकास कार्यक्रम**			२५,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				२५,००
११.४.२२.१३८०३	नाभूमि गा.पा.को केन्द्रसम्म पुग्ने सडक	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	२५,००
३७०००११४	**स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम**			५०,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				५०,००
११.४.२२.१४२१९	पालिका अन्तर्गत निर्माणाधिन ५।१०।१५ शैय्या आधारभूत अस्पतालको श्रृजित दायित्व भुक्तानी गर्न।	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	५०,००
३०८००१०४	**राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रम**			१०,००

शीर्षक /जिल्ला/कार्यक्रम				जम्मा
० कम्पोनेन्ट नभएको				१०,००
११.४.२२.५९००	नवीकरणीय ऊर्जा प्रवधि जडान (बायोग्यास/विधुतीय चुलो/सुधारिएको चुलो/सौर्य ऊर्जा)	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	१०,००
				५०,००
३४७०२१०३	झोलुंगे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रम			५०,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				
११.४.८.२७२२	पाइ घाट झो.पु, बागल खोला ,रिनछिङ छि खोला, ढो कुलुङ खोला, सूती खोला(बाढी) नार्पा भूमि गाउँपालिका, मनाङ	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	५०,००
				१५,००
३४३४१०११	राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्			१५,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				
११.५.२१.२४३	खेलकुद पूर्वाधार निर्माण वडा नं. ३	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	१५,००
				१,९५,००
२६३३७	विशेष अनुदान (पुँजीगत)			१,९५,००
३०५०१४००१				१,९५,००
० कम्पोनेन्ट नभएको				
११.४.२२.१३३९९	मेता स्वास्थ्य चौकी निर्माण	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	६५,००
११.४.२२.१३४००	विधालय भवन निर्माण वडा नं. १	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	६५,००
११.४.२२.१३४०१	बागल खोलामा RCC तटवन्ध निर्माण	नेपाल सरकार	नगद (आन्तरिक ऋण)	६५,००